ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΠΩΣ ΠΑΝΤΡΕΥΟΝΤΑΙ ΟΙ ΓΑΜΟΙ

ΥΠΟ ΕΛΠΙΝΙΚΗΣ ΣΑΡΑΝΤΗ

Ας σημειώσωμεν ἀπὸ τὸ προηγούμενον φύλλο τὰ ἔθιμα τῆς ἑβδομάδος τῆς πρὸ τοῦ γάμου, ὁπὸς διεξάγονται στὴ Θρᾴκη. Τώρα θὰ πιάσωμε γιὰ τὰ ἔθιμα τοῦ γάμου. Κατὰ τὴν τελευταία λυκόφως πάρει τοῦ γάμου πάει ἡ νύφη στὸ πατρικό της σπίτι, ἀφοῦ ἀπόσουν τὸ κουλλίκι, δὲν πρέπει νὰ βγῇ οὔτε ἕνα μικρὸ κομματάκι ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, γιὰ νὰ μὴ δώσῃ κακιὰ ἀπὸ ἄγρα· οὐ τὸ φάγῃ ὁ σκύλος ἢ ἡ γάτα καὶ πέσῃ κάτι μονὰ ἔχει ὁ σκύλος μὲ σήγνατα τέτοιο μονὰ νὰ ἔχῃ καὶ τὸ ἀνδρόγυνο. Ἡ νύφη δὲν τρώγει ἀπὸ τὸ κουλλίκι.

Ἐπείτα λένε αὐτὸ τὸ τετράστιχο, δημοτικὸ τῆς Κεσάνης τῆς Θρᾴκης:

Πρασκόνω νύφη, φίλησε τῆς μάνας σου τὸ χέρι
γιὰ νὰ ἐπιδόσῃ τὴν εὐχὴ νὰ πᾶ νὰ κάνῃς παιδί
Στὴν πόρτα τὸ δὲν πετάσχεσι, στὴ πόρτα τὸ δέν πατάεις,
Καὶ ἀνέρχεσαι κακιὲς φορὰ, θὰ βιάζεσαι νὰ πάῃς.

Ἡ λένε αὐτό:

Κάνε μετάνοια φίλησε τῆς μάννας σου τὸ χέρι
γιὰ νὰ σὲ δώσῃ τὴν εὐχὴ νὰ ζήσῃς μὲ τὸ παιδί.

Ἐκεῖ θὰ σηκωθῇ, θὰ κάνῃ μετάνοια καὶ θὰ φιλήσῃ τὸ χέρι τοῦ πατέρα καὶ τῆς μητέρας. Ἔπειτα νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι τῆς θείας τοῦ θεοῦ καὶ ὅλων τῶν ἡλικιωμένων. Θὰ κλαύσῃ ἡ ἀδελφιὰ της καὶ οἱ φιλενάδες ὅλοι κλαῖνε..

Τὸ δένδρο ποὺ ποτίζετε δὸ μέσα στὴν αὐλήτσας
τώρα θὰ σᾶς τὸ πάρουνε καὶ ὁσσε τὴν εὐχὴ σας.

Στὴν γαμπρὸ τοῦ μητέρισ βάζουν ἕνα χαμπὶ καὶ ἐκεῖ καθέται ἡ νύφη καὶ ὅλο κλαῖει καὶ παρακαπονιέται..

***

Τὸ ἀλλαγμα καὶ ξούρισμα τοῦ γαμπροῦ.— Τὸν γαμπρὸν ἀλλάζουν παλληκάρια. Ἕνα παλληκαρὶ θὰ γυρίσῃ τὴν πίτρα τοῦ γαμπροῦ σ' ὅλους τοῦ σπητιοῦ νὰ τὴν ἀσπηρίσουν καὶ θὰ τὴν φορέσῃ μὲ τὰ ἀσπηρισμένα μέσα. Θὰ πατήσῃ πεσὰ στὸ σπῆ, ὕστερα φορέσουν τὸ παχτσαλάκι τῆς νύφης, καὶ τὸ γαμπριάτικο τοῦ ροῦχα. Οἱ φίλοι του θὰ τὸν ξυρίσουν.

Μπαρμπέρη μ' τὰ ξουφατσὶ σου, καλὰ νὰ τ' ἀρματώσῃς
νὰ ξουρασγίσῃς τὸν γαμπρό, νὰ μὴ τὸν κόψῃς πάρα πολύ.

Θὰ τὸν κάτσουν σὲ σκαμνί, ἐπάνω στὸ σεβλάρι του, τοῦ ἔστειλε ἡ νύφη καὶ ἕνα σαπούνι ἀπὸ τὸ σαπουνάδικο ποὺ τὸ ἀλλαγμένο. Βάζουν κατόπιν τοῦ γαμπροῦ τὸ ἐπισμένο (γυαλισμένο· μὲ σύμπα) λουρόβιο τῆς νύφης καὶ κεῖνος θὰ σηκωθῇ νὰ ψιλίσῃ τὸ χέρι τοῦ πατέρα του, τῆς μητέρας καὶ ὅλων τῶν συγγενῶν, θὰ φιλήσῃ καὶ αὐτὸς τοῦ καὶ θὰ καθίσῃ πάλιν στὸ σκαμνὶ πεσὰ ἀπὸ αὐτούς.

Τρεῖς φίλοι τὸν σηκώνουνε μὲ τὸ σκαμνὶ καὶ τοῦ γυρίζουν τρεῖς φορὲς «ἄσιος!» καὶ κεῖνος τρέχει ὁ τι θέλει!

Ἐπάνω στὸ κεφάλι τοῦ γαμπροῦ θὰ πάσουν τότε τὸ κουλλίκι ποὺ τοῦ ἔστειλε ἡ νύφη πεσὰ μὲ μητέρα του· τὸ ζυγᾶει ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς φίλους του καὶ ἀπέρασεν τὴν λάστιχα τὸ τρομὸ ὁ γαμπρὸς ἢ νύφη, ὁ πεθερὸς ἢ πεθερά, ὁ ἀφέντης (δηλαδὴ ὁ μεγάλος ἀδελφὸς), τ' ἀδελφιὰ καὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ σπητιοῦ. Δὲν πρέπει νὰ βγῇ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι οὔτε γύρευσι. Ἂν περισεύσῃ θὰ τὸ φάγουν τὸ ἄλλο πρωΐ.

Τὰ ξουρισταδιὰ (φίλοι τῆς τρίχες ποὺ κόπτονται σὰ ξυρίσματα), τὰ χαρίζουν καὶ τὸ βράδυ φτιάνουν μὲ τὰ τελεισμένα λουλούδια τοῦ γαμπροῦ ποὺ τοῦ ἔστειλε ἡ νύφη, τὰ δένουν σὲ μανιδάκι καὶ τὰ βάζουν κάτου στὸ μάξι σου τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης ποὺ θὰ κοιμηθοῦνε γιὰ νὰ μὴ τοὺς κάνουν μάγια. Κατόπιν τὰ χρύβουν καὶ τοὺς τὰ βάζουν πάρα ὅταν ὅταν θὰ πεθάνουν.

***

Ἡ χαρά.— Στοῦ γαμπροῦ εἶνε ἑτοιμοι καὶ ξεκινοῦν νὰ πᾶνε τὴν νύφη. Μπροστὰ πηγαίνει ἡ μουσική. Ὁ σύντεκνος βαστᾶ τὸν γαμπρό. Στὸ πλάγι ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, τ' ἀδελφιὰ, οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι καὶ πίσω ὅλοι οἱ καλεσμένοι τοῦ κουμπάρου καὶ τοῦ γαμπροῦ πηγαίνουν στὸ σπῆτι τῆς νύφης. Ὅλοι σεκόνται σιγὰ σιγὰ καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα. Ἐκεῖ θὰ κεράσουν τὶς γυναῖκες γλυκὸ καὶ τοὺς ἄνδρες κρασί.

Ἐπάνω θὰ ἀνέβῃ μόνον ὁ γαμπρὸς μὲ τὸν σύντεκνο καὶ τὴν συντέκνισσα.

Ἡ κάμαρα εἶνε γεμάτη γυναῖκες καὶ κορίτσια. Ἡ νύφη δὲν σηκώνεται ἀπὸ τὸ σανιὰ καὶ εἶνε καθισμένη καὶ δὲν σηκώνει τὰ μάτια. Μιὰ γυναῖκα, θεία τῆς ἢ συγγενής, ὅταν μπαίνει ὁ γαμπρὸς τῆς λέγει: «Τράβα νύφ' τὸ πόδι σου καὶ θὰ σὲ πατήσῃ ὁ γαμπρός».

Ἡ νύφη τὸ τραβᾶ· καὶ ὁ γαμπρὸς μὲ ἕνα φλουρὶ καὶ μὲ τὸ δακτυλίδι τὴν σταυρώνει τρεῖς φορὲς καὶ τ' ἀφήνει στὰ γόνατά της. Τὸ φλουρὶ τὸ δίνει ἡ νύφη στὴν μητέρα ἢ τὴν ἀδελφή της καὶ περνᾶ τὸ δακτυλίδι στὸ δάκτυλο. Λύο κορίτσια συγγενικὰ θὰ τὴ πάσουν ἀπὸ τὶς μασχάλες καὶ θὰ τὴν κατεβάσουν.

Ἡ νύφη μόλις βγῇ ἀπὸ τὴν ἐξώπορτα, θὰ φωνάξῃ γ' ἀποχαιρετήσῃ τὸ πατρικό της σπῆτι. Σκύβει τὸ κεφαλὶ της καὶ στέκεται καὶ ὁ πατέρας της ἀπ' ἔνανο ἀπ' τὸ πορδάσυρο θὰ τὴν λυγνίσῃ μὲ σῖς καὶ παρακάτω,—ὅτι διὰ νὰ σιώσῃ κὶ παρακάτω γιὰ νὰ εἶνε εὐτυχισμένη. Τὰ παιχνίδια παίζουν στὸ μεταξύ. Λύο παλληκάρια συγγενικὰ τὴν βαστοῦν ἀπὸ τὶς μασχάλες, καὶ αὐτὴ μὲ κλεισμένα μάτια, συγκινημένη καὶ νερουλὰ, μόλις περπατεῖ. Ἐὰν ξουμπώσουμαν, ὅτι τὸ πεθερὸ θὰ χτυπᾷ τέσσαρες φορὲς κ' ἔκεινη θὰ σηκώνῃ μιὰ τὸ πόδι. Καὶ καταντᾶ νὰ κάνουν τέσσερες ἢ πέντε ὥρες γιὰ νὰ φθάσουν στὴν ἐκκλησία, δηλαδὴ δρόμο πόδες ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας!

Κάθε λίγο σταματοῦν καὶ χορεύονται ἀπὸ τὰ σπήτια. Ἀπὸ τὰ παράθυρα τοὺς ρίνουν ρύζι καὶ ὅλο τὸ χωριὸ εἶνε στὸ πόδι. Ὅταν φθάσουν στὴν ἐκκλησία, εἶνε παιχνίδια παύουν.

Ἡ νύφη ἐστεύει στὴν ἐκκλησία σιράνει σκημοτὲ· πανὶ καὶ τὸ ἔβαλαν ἀπὸ τὴν πόρτα ὡς ἐκεῖ ποὺ θὰ πατήσῃ γιὰ νὰ στεφανωθῇ. Ὁ πατὴς θὰ πάσῃ τὴν νύφη ἀπὸ τὸ χέρι μὲ φαλμαδιὲς καὶ θὰ τὴν βάλῃ νὰ σταθῇ μέσα στὸν χορὸ καὶ μετὰ θὰ πάσῃ τὸν γαμπρὸ καὶ ὁ κόσμος γεμίζει τὴν ἐκκλησία.

Μετὰ τὴν στεφάνωση, ἡ συντέκνισσα σίγνει τὸ στεφανοπάνι (βάσμα συνήθως μάλλινο) στοὺς ὤμους τοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς νύφης καὶ τοὺς ραίνουν ὅλοι μὲ παξάδες, ρύζι καὶ σταφίδες. Θὰ φιλήσουν τὰ στέφανα πρῶτα ὁ πατέρας, ἡ μητέρα, τ' ἀδελφιὰ καὶ κατόπι οἱ συγγενεῖς καὶ ὅλοι οἱ δικοί. Ἀδελφὴ ἢ συγγενὶς τοῦ γαμβροῦ βαστᾶ τὴν νύφη καὶ αὐτὴ στρίβεται στὸ χορὸ τοῦ γαμπροῦ καὶ βγαίνουν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Ἔστρς πηγαίνει σιγὰ-σιγὰ ἡ μουσικὴ καὶ πίσω ὁ γαμπρὸς μὲ τὴν νύφη, τὸν κουμπάρο καὶ ὅλους τοὺς καλεσμένους τους.

Οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμπροῦ εἶνε ὁλόγυροι ποὺ πήραν τὴν νύφη καὶ λέγουν στοὺς δικημένους τῆς νύφης:

Ναὶ, πήρσμε, ναὶ πήρσμε νυφίτσα στολισμένη
ἄντε καὶ ἀφίσαμε κατοῦδια (γατάκια) τὰ-
μπάλτσισμένα.

Οἱ γονεῖς, τ' ἀδέλφια, οἱ συγγενεῖς καὶ καλεσμένοι τῆς νύφης πηγαίνουν στὸ σπῆτι τῆς νύφης καὶ ἐκεῖ χυρὶς κεράσια προπαθοῦν νὰ διασκεδάσουν.

Τὸν γαμπρὸ καὶ τὴν νύφη ραίνουν ἀπὸ τὸ σπῆτι μὲ ρύζι καὶ λεβάντες.

Ὅταν φθάσουν στοῦ γαμπροῦ τὸ σπῆτι, ἡ νύφη θὰ σταθῇ ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα μὲ τὸ πόδι, ὁ γαμβρὸς θὰ ἀνεβῇ ἐπάνω στὰ σπῆτι καὶ ἀπὸ τὸ παράθυρο θὰ ρίξῃ φλουριὰ στὴν νύφη. Θὰ κατέβῃ νὰ σηκώσῃ τὴν νύφη καὶ ἐκεῖ χυρὶς κεράσια προπαθοῦν νὰ διασκεδάσουν.

Μιὰ φλουρισμένη συρένης τοῦ γαμπροῦ θὰ κρατῇ στὴν νύφη ἕνα μπουκάλι κρασὶ καὶ ἕνα ποτῆρι νὰ τὰ βάλῃ κάτω στὶς μασχάλες της. Δύο κατόπι βάζουν μιὰ πρόβια ἄσπρη καὶ τὴν σπάνουν μπαίνει ἡ ὀνύ, ὁ γαμπρὸς καὶ ἡ νύφη θὰ τὰ πατήσουν καὶ θὰ μποῦν στὸ σπῆτι. Ἄλλοι ἀντὶ ψωμιοῦ καὶ κρασιοῦ, βάζει μιὰ γυναῖκα τρία φλουριὰ ἐπάνω στὰ σπήτια τῆς νύφης καὶ τὰ βγάζει τὰ δυὸ τῆς χέρια, ὡς πού νὰ καθίσουν καὶ ὕστερες ἡ ἴδια ἡ γυναῖκα θὰ τὰ πάρῃ καὶ θὰ τὰ φάνε στὸ τραπέζι τὸ βράδυ.

Στὸ κατώφλι βάζουν μιὰ πρόβια ἄσπρη καὶ ἐπάνω μπαίνει καὶ ὀνύ. Ὁ γαμπρὸς κ' ἡ νύφη θὰ τὰ πατήσουν καὶ θὰ μποῦν στὸ σπῆτι. Τὴν ἄσπρη πρόβια τὴν βάζουν γιὰ νὰ χερᾶσουν καὶ νὰ γίνουν τὰ καλλιὰ τοῦ ἄσπρα εἶαν τὴν πρόβια τὸ χρασὶ καὶ τὸ ψωμὶ γιὰ νὰ ἔχουν τὴν εὐτυχία στὸ σπῆτι τῶν.

Ἐκεῖ στὴν πόρτα ἡ ἴδια γυναῖκα ἔχει ἕξη ζουφέτα καὶ βάζει τρία στὸ στόμα τοῦ γαμπροῦ καὶ τρία στὴς νύφης καὶ ὁρμηνεύει νὰ μὴ τὰ φάνε, παρὰ ἡ νύφη νὰ τὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸ στόμα της καὶ νὰ τὰ βάλῃ στοῦ γαμπροῦ τὸ στόμα καὶ ὁ γαμπρὸς τῆς νύφης, γιὰ νὰ καλοτερνοῦν καὶ μὴ ἔχουν γλωσσοφαγιά.

Ἀνοίχτε πόρτα τοῦ γαμπροῦ, πόρτα τῆς μαυρόματης
νὰ μπ' ὁ γαμπρὸς μὲ τσόχινε κ' ἡ νύφη μὲ μενικάτα.

Ὁ γαμπρὸς πηγαίνει τὴν νύφη στὴν καλὴ κάμαρα ὅπου θὰ καθίσῃ μὲ τὶς γυναῖκες καὶ ὁ γαμπρὸς ξέχωρα μὲ τοὺς ἄνδρες. Ἕνα ἀγόρι θὰ βάλῃ τότε ἕνα μῆλο στὴν ἀγκαλιὰ τῆς νύφης. Ἡ νύφη θὰ βγάλῃ ἀπὸ τὸν κορφὸ τῆς ἕνα μετάξωτὸ μαντῆλι καὶ θὰ τὸ δώσῃ στὸ παιδί. Ὕστερα θὰ τὸ βάλῃ στοῦ γαμπροῦ τὴν ἀγκαλιὰ καὶ αὐτὸς θὰ τοῦ δώσῃ παράδες.

Ἀφοῦ χερασθοῦν, θὰ χορεύσουν τὸν χορὸ τῆς νύφης. Ἡ συντέκνισσα θὰ σηκώσῃ τὴν νύφη κι ἐκείνη μὲ τὰ μάτια κατεβασμένα θὰ συρῃ τὸν χορὸ καὶ θὰ πᾶσουν τὰ κορίτσια. Τότε ὁ τραγουδιστὴς τραγουδᾶ:

Χέρσε χαϊδεμένη μου, μαλαμτενιὰ βούλα
νὰ σὲ χαρῇ ἡ μαννούλα σου, πού σ' ἔχει μεγαλώσει.

Νύφη μου καλοερίζικη, νύφη μου νὰ γερασῇς,
νύφη μου μὲ τὸν νέο σου ὡράτσι νὰ περάσῃς.

Ὕστερα σηκώνονται τὰ παλληκάρια καὶ σέρνει ὁ γαμπρὸς τὸ χορό.

Λεβεντῆ εἶσαι, ματιὰ μου,
λεβέντικα χορεύεις
λεβέντικα πατεῖς στὴ γῆ
καὶ κορνιαχτὸ δὲν σέρνεις.

Πολλὰ ἀπὸ τὰ δυσιὰ αὐτὰ ὁμοια σχεδὸν λέγονται καὶ στὴν Μάδυτον.

Ὁ χορὸς ἐξακολουθεῖ ἕως τὸ βράδυ, ὁπότε φεύγουν οἱ καλεσμένοι γιὰ νὰ ἔλθουν τὴν νύχτα στὸ τραπέζι. Λύο-τρία παλληκάρια καὶ τέσσερες πέντε γυναῖκες μὲ τὰ παιχνίδια ἐμπρός, θὰ προσκαλέσουν τὸν σύντεκνο καὶ τὴν συντέκνισσα στὸ φαγί. Ἕνα παλληκαρὶ βαστᾶ μπουκάλι κρασὶ καὶ κερνᾶ ὅσαων δῆ στὸ δρόμο. Σηκώνουν ὅλοι τὸ μπουκάλι, πίνουν καὶ εὐχονται γιὰ τοὺς νεοπαντρεμένους:

«Νὰ ζήστε νὰ γεράστε στερεγωμέν'.»

Στὸ τραπέζι θὰ ἔχουν πολλὰ φαγιά, πού τὰ μαγειρεύουν συγγενεῖς γυναῖκες. Ὀρνιθα κοκκινιστὴ, κρέας μὲ τὶς πατάτες κρέας μὲ τὰ δαμάσκηνα ἢ μὲ τὰ σέλινο, πιλάφι καὶ ἄλλα. Ἡ συντέκνισσα θὰ φάῃ ξέχωρα μὲ τὲς καλεσμένες καὶ ἡ νύφη θὰ καθέται στὸ μητέρι καὶ ὁ σύντεκνος μὲ τοὺς καλεσμένους του θὰ τρώνε σὲ ἄλλη κάμαρα. Ὁ γαμπρὸς θὰ καθέται ἐπίσης στὸ μητέρι, χωρὶς νὰ τρώγῃ. Ὅταν ἡ συντέκνισσα πῇ κρασὶ ἡ νύφη σηκώνεται ἀπὸ τὸδι καὶ ὅταν πῇ ὁ σύντεκνος, ὁ γαμπρὸς θὰ σταθῇ στὸ ἕνα τόδι. Ἀφοῦ φάνε, ἡ συντέκνισσα μὲ τὸν σύντεκνο θὰ χορεύσουν τὴν νύφη:

Συντέκνισσα ποὺ στεφάνωσες καὶ ἔβαλες στε-
[φάνι
Νὰ σ' ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ βάλῃς καὶ τὸ λαδί.
Νὰ ζήσ' ἡ νύφη κι' ὁ γαμπρὸς νὰ ζήσῃ κι' ὁ
[κουμπάρος
Νὰ ζήσουν οἱ συμπέθερσι νὰ κάμουν κι' ἄλ-
[λους γάμους.

Ἡ νύφη θὰ χεράσῃ τὴν συντέκνισσα γλυκὸ καὶ αὐτὴ θὰ ρίξῃ μέσα στὸ δίσκο τὸ «ξένιασμα» τὸ δικό της καὶ τοῦ συντέκνου. Ἡ λέξη εἶνε ἀρχαία ἑλληνικὴ σημαίνουσα δῶρον (βλ. Ἰλιάς Ζ 218). Καὶ εἰς τοὺς Βυζαντινοὺς ἦτο γνωστή, ὡς ἀναφέρει ὁ Βυζάντιος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν (Τόμος Γ. σελ. 163-4). Ἡ νύφη ρίχνει ὄχι μόνον τὸ δικό της ξένιασμα, μὰ καὶ τοῦ συντέκνου. Θάναι φλουρὶ εἰσοδιαντάριο, ἢ μικρότερο ἢ μεγαλύτερο.

Ἅλδε ὁ τίμιος καιρὸς καὶ βλογημένη ὥρα
νὰ σμίξῃ τὸ γαρύφαλλο μὲ τὴν χρυσὴ τὴν βιολέτα.

Ὅταν φάγουν οἱ καλεσμένοι, θὰ φάγουν ὁ γαμπρός, ἡ νύφη, τὰ πεθερικὰ καὶ οἱ στενοὶ συγγενεῖς.

***

Ἔφτιαξε ἀπὸ τὴ χαρά.— Ἐὰν ἡ ἐπομένη ἡμέρα τῆς Κυριακῆς τύχῃ νὰ εἶνε ἑορτή, ὁ γαμπρὸς δὲν κοιμᾶται μὲ τὴν νύφη καὶ τότε ἡ νύφη θὰ κοιμηθῇ μαζὶ μὲ τὴν θείαν ἢ μιὰν ἡλικιωμένην συγγενὴ τοῦ γαμπροῦ. Τὸ πρωῒ ἡ νύφη θὰ ρίξῃ νερὸ νὰ πλυθῇ ὁ γαμπρός, ὁ πεθερός, ἡ πεθερά, ὁ ἀφέντης (ὁ μεγάλος ἀδελφός).

Ὁ γαμπρὸς θὰ βγῇ τὴν Δευτέραν ἢ τὴν Τετάρτην καὶ θὰ πάῃ σὰ σπήτι τῆς πρώτες τῆς νύφης καὶ τοῦ πατέρα νὰ φιλήσῃ τὸ χέρι των. Ὕστερα θὰ πάῃ στὴν ἀγορὰ νὰ ἀγοράσῃ μιὰ πέρσινη σκούτα, ἕνα ἀβράχι καὶ ἕνα σκαπάκι βαμβάκι καὶ θὰ τὰ δώσῃ στὴ νύφη. Λύτὸ νόσε αἰρνίσει σεὶς τοεῖς χάνες τοῦ σπητιοῦ καὶ κάμνει σὸ ἀβράχι τρεῖς χλιοστὲς ἴσα μὲ τὸ μπόϊ της καὶ δένει τὴν κάθε μιὰ ἀπὸ σφαντὰ κόμπους καὶ τὶς βάζει στὸ πάτω μέρος ἀπὸ τὸ σεντοῦρι της καὶ τὸν χαιρὸ ποὺ θὰ πεθάνῃ τῆς τὰ βάζουν μαζί της γιὰ νὰ μαρτυρᾷ σὸν ἄλλο κοσμο ὅτι ἔχινε νύφη.

Τὸ μεσημέρι θὰ γίνῃ τραπέζι στὸ σπῆτι τῆς νύφης. Θὰ φάγουν τὰ πεθερικά, ὁ κουμπάρος, ἡ κουμπάρα, οἱ θεοὶ, οἱ συγγενεῖς καὶ ἀπὸ τῆς νύφης τὸ σόγι. Μετὰ τὸ μεσημέρι ἡ νύφη θὰ δώσῃ τὰ ἐπαλξοαλιὰ· στὸν πεθερό, στὴν πεθερά, τὸν σύντεκνό, τὴν συντέκνισσα, θὰ στείλῃ μανδηλώματα· σὲ ὅσους τὴν δώσαν ρίξματα μανσῦρι, χάλτσες ἢ καὶ σακκούλα ἀνάλογος μὲ τὸ πόσο μεγάλο ἦταν τὸ ρίξιμο.

Τὴν ὀγδόη ἡμέρα μετὰ τὸ γάμο, ἡ νύφη τὸ πρωῒ θὰ πάῃ στῆς μητέρας της τὸ σπῆτι. Ἐκεῖ τὸ μεσημέρι θὰ γίνῃ «φιλιὰ» (φίλεμα), θὰ φάγῃ ὁ γαμπρὸς ἡ νύφη, ὁ πεθερός, ἡ πεθερά, ὁ ἀφέντης οἱ κουμπάροι καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ τὸ ἀπόγιομα θὰ πάνε στὸ σπῆτι των.

Τὸ Σάββατο, στὶς δεκατέσσερις, ἡ κουμπάρα θὰ πάρῃ τὴν νύφη στὸ σπῆτι της νὰ λουσθῇ. Τὸ πρωῒ τὸ λουσιμο τῆς νεονύφης δὲν πρέπει νὰ γένῃ στὸ δικό της σπῆτι. Ὁ κουμπάρος τὸ βράδυ θὰ φέρῃ τὸν γαμπρὸ, ἐκεῖ τὸ βράδυ θὰ φᾶνε καὶ ἐκεῖ θὰ κοιμηθοῦν. Ἡ συντέκνισσα ἀπὸ βραδὺς θὰ φωνάξῃ τὶς γειτόνισσες, συγγενεῖς καὶ φιλενάδες νὰ ἐλθοῦν τὸ πρωῒ τὴν Κυριακὴ γιὰ νὰ χατερᾶσουν τὴν νύφη στὴν ἐκκλησία. Τὶς νυφικὲς λαμπάδες σέλνουν ἀπὸ βραδὺς καὶ θὰ βροῦν μαζί με τὰ Ἅγια. Μετὰ τὴν λειτουργία θὰ διαβασθῇ ἡ παράκλησις τῆς νύφης. Ὁ παπᾶς θὰ μνημονεύσῃ πρῶτα τὸν γαμπρὸ καὶ τὴν νύφη, τὰ πεθερικὰ καὶ ὅλους τοὺς καλεσμένους τῆς χαρᾶς. Ἡ νύφη θὰ δώσῃ στὴν παρακλησι μιὰ ἢ μισὴ λίρα.

Ἡ κουμπάρα θὰ πάσῃ τὴν νύφη καὶ ὅλες τὶς προσκαλεσμένες στὸ σπῆτι της. Περνᾶντας ἀπὸ βρύσι ἡ νύφη θὰ τὴν ἀσημώσῃ, θὰ ρίξῃ δηλαδὴ μέσα στὴ γοῦρα παράδες καὶ τὰ παιδιὰ, ποὺ τὸ ξέρουν παραφυλάγουν καὶ τοὺς πέρνουν.

Ὅλοι θὰ κερασθοῦν καὶ θὰ φύγουν, θὰ μείνῃ μόνον ὁ γαμπρὸς καὶ ἡ νύφη γιὰ νὰ φάγουν τὸ μεσημέρι.

Τὰ παλαιότερα χρόνια ἐπερνοῦσαν μέρες δὲν ἀφίνανε τὴν νύφη νὰ βγῇ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι καὶ στὶς 40 τὴν πηγαίνανε στὴν ἐκκλησία. Ἔλεγαν πὼς ἡ νύφη εἶνε σὰν τὴν λαχοῦσα καὶ ὅπου πατήσῃ ἀσυμπάτεια νύφη χρυτάει δὲν φυτρώνει. Ἡ νύφη ἀπὸ σεβασμὸ δὲν μιλοῦσε ἐμπρὸς στὸν πεθερὸ καὶ τὴν πεθερά καὶ τὸν ἄνδρα της. Ποτὲ ἐμπρὸς σὲ ξένους δὲν ἔλεγε τὸν ἄνδρα της μὲ τὸ ὄνομα τους. Ἔλεγεν «ὁ δικός μου». Ἀργότερα ὅταν ἀποκτοῦσε παιδί, ἔλεγεν «ὁ πατέρας μας» καὶ ὅταν τὸν φώναζε ἔλεγε: «Ἔλα λεγὸ» ἢ «τοῦ εἶσαι κελό;

ΕΛΠΙΝΙΚΗ ΣΑΡΑΝΤΗ

ΤΑ ΕΘΙΜΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

ΟΠΟΥ ΤΡΕΧΕΙ Ο ΓΑΜΟΣ

ΥΠΟ ΕΛΠΙΝΙΚΗΣ ΣΑΡΑΝΤΗ

Αθ...α ΕΛΒ-... 29 Μαΐ 1927

Δ ιηγηθήκαμε από προηγούμενο φύλλο τα έθιμα της εβδομάδος της πρό του γάμου, όπως διατηρούνται στη Θράκη. Τώρα θα μιλήσουμε για τα έθιμα του γάμου. Κατά την τελευταία λοιπόν ημέρα που μένει η νύφη στο πατρικό της σπίτι, αφού στείλουν το προίκα, δεν πρέπει να βγη ούτε ένα μικρό χαμπάτσι έξω από το σπίτι, για να μη δώση χαμπά απ' έξω για να το φάγη ο σκύλος ή η γάτα και αλλιώς λένε ότι μετά έχει ο σκύλος με την γάτα τέτοιο μωρό να βγη και το ανδρόγυνο. Η νύφη δεν πρέπει από το κοιτώνι.

Έπειτα λένε αυτό το τετράστιχο, δημοτικό της Κεσάνης της Θράκης:

Προσεύχουν νύφη, φίλησε της μάνας σου το χέρι
γιά να σου δώσει την ευχή να πάς να νοικοκυρέψεις
Στην πόρτα τς δέν μετέρχεσαι, στή πόρτα τς δέν πατάεις,
καί δν έρχεσαι κάμια φορά, θά βιάζεσαι νά πάης.

Η δεύτερη αυτό:

Κανείς μετάνοια φίλησε της μάνας σου τό χέρι
γιά νά σε δώση την εύχη νά ζήσης μέ τό παίρι.

Η νύφη θα σηκωθή, θα κάνη μετάνοια να φιλήση το χέρι του πατέρα και της μητέρας. Έπειτα να φιλήση το χέρι της θείας από θείου και άλλων ηλικιωμένων. Θα φιλήση τ' αδέλφια της και οι φιλήσες όλοι, κλάψε...

Τα δένδρα που πετιόσαστε δό μεσα στην αλώνισες
σας δάνεις το καρύκς και δώσε την εύχη σας.

Στην γωνιά του μητερικού βάζουν ένα κάκιμι και έκει κάθεται η νύφη και όλο ολαίει και παρατυπιέται...

***

Το στ.ζαγμα και ξουρισμα του γαμβρού.—Τον γαμπρόν πάλιον πλειάρχαμε. Ένα πλήρωμα θά γυρίση την πλάτσα του γαμπρού σ' όλους του σπιτιού νε την αθημιώσουν και θά την φορέση με τα αθημιώσουν μέσα. Θά πατήση μεσα στο σινί, θά τον φορέσουν το πουγκάκι της νύφης, και τα γαμπρικά του μούζα. Οι φίλοι του θά τον ξουρίσουν.

Μπαρμπέρη μ' τά ξουρφιά σου, καλά νά τ' ἀρμάτωσης
νά ξουρσίσης τον γαμπρό νά μη τόν σέμε-
τώσης.

Θά τον καθίσουν σε σκαμνί, εκπνο από μπέλαρο που του έστειλε η νύφη και δεξιά θα εκαμησθούν απ τα καλλίτερα.

Βάζουν κατόπιν τού γαμπρού το «τελιασμένο» (γεμισμένο με σοφιά) λουλούδι της νύφης και κείνος θά σηκωθή να φιλήση το χέρι του πατέρα του, της μητέρας και όλων των συγγενών, θά φιλήση τους φίλους του και θα πιθιση πάλιν στο σκαμνί μεσα στο σινί.

Τρείς φίλοι τον σηκώνουν με το σκαμνί και φωνάζουν τρείς φορές: «Ξίστε απ εκείνος τσι αλε θέλει».

Εκπνο από κείνοι τού γαμπρού θά σταθούν τότε το κουλλίκι που του έστειλε η νύφη και η μητέρα του το ζυμώνει ο ένα μέτρο. Θά το φέρουν μη κοπέσει το μουτ ο γαμπρός η νύφη. Σε λεπτούς ή αδερφή ο αμανές (δηλαδή ο πρώτος αδελφός), τ' αδέλφια και τα ανδρόπαιδα του σπιτιού. Δεν πρεπει να βγή έξω από το σπίτι ούτε γέγονο. Αν περισσεύη θά το φάουν το άλλα παιδιά.

Το ξουρίσμα (θηλαδή τις τρίχες που κόντωτσι σεν ξουρισμοί, τα κουβούκι και το βράδυ μαζί με τα τελιασμένα λουλούδια του γαμπρού που έστειλε η νύφη, τα λεγουν ως πανδήλι και τα ρίχουν κάτω στο μεσιανοί του γαμπρού και της νύφης που θα κοιμηθούνε για να μη τους κάνουν μάγια. Κάποιν τα κρύβουν και τους τα βάζουν μαζύ τον όταν θά πεθάνουν.

***

Η χαρά.—Στού γαμπρού είνε έτοιμοι και χαμένοι γιά πάρουν την νύφη. Μαζώσι αγκάνεν η μοσσαί. Ο συντεκνος βαστά τον γαμπρο. Σεβ κλάψι ο πατέρας, η μητέρα, τ' αδέλφια, οι συγγενείς και φίλοι και πίσω όλοι οι καλεσμένοι τού κουμπάρου και τού γαμπρού πραγίουν στο σπίτι της νύφης. Όλοι σταίνουσι στην αρκή και δεχ.πασ την πόρτα. Εκεί θα χερασθούν τις γυναίκες, γλυκο και τους άνδρες κρασί.

Κάνουν θα ανεβή μόνον ο γαμπρός με τον συντεκνο και την συντέκνισσα.

Η κόμπια είνε γεμάτη γυναίκες και κορίτσια. Η νύφη δεν σηκώνεται από το σκαμνί που είνε καθισμενη και δεν σηκώνει τα μάτια. Μια γυναίκα, θεία της η συγγενής εκαν μπαίνει ο γαμπρος της λέγει: «Δράμι νύφ' το πόδι σου και θα σε πατήση ο γαμπρός».

Η νύφη το τραβά και ο γαμπρος με ένα φλουρί και με το δαντελιδι την σταυρώνει τρείς φορές και τ' αρνει στά γυναίκατα της. Το φλουρί το δίνει η νύφη στην μητέρα η την αδελφή της και πεχ'α το δαντελιδι στο δεκτυλο. Δυο κορίτσια συγγενικά θά την πάρουν από τις μασχάλες και θά την κατεβάσουν.

Η νύφη αμέσβη από την εξώπορτα, θα φιλήση ν' αποχαιρετήση το πατρικό της σπίτι. Σκύβει το κεφαλι της και στέκεται και ο πατέρας της να' ενάνο απ το παράθυρο θα την λογιάση με σκιές και παράδες—φίλι δικ να εύοση σκι και παράδες γιά να είνε εθνησιμένη. Τα παιγνίδια παίζουν στο μετάξυ. Δυο παλληκάρια συγγενικά της την βαστούν από τις μασχάλες, και αφτη με κλεισμένα μάτια, συγκινημένη και ντροπαλή, μόλις περπατεί. Την εσκεμβούσευαν, ότι το νταβούλι θα σταμπά τέσσαρες φορές κ' έπειτα θά σηκώση μιά το πόδι. Και κανανές να κάνουν τέσσερις ή πέντε ώρες γιά νά φθάσουν στην εκκλησία, δηλαδή δρόμο μόλις ενός τετάρτου της ώρας!

Κάθε λίγο σταματούν και κερνούνται από τα σπίτια. Από τα παράθυρα τους ρίχνουν ρύζι και όλο το χωριό είνε στο πόδι. Όταν φθάσουν στην εκκλησία, τα παιχνίδια πέσουν.

Η νύφη έστειλε στην εκκλησία σαράντα κηροπήγια πανι και το έβαλαν από την πόρτα ως έκει που θα πατήση γιά να στεφανωθή. Ο πατέρας θά πάρη την νύφη από το χέρι με μαλλιοδιές και θά της βάλη γιά σταθή μεσα στον χορό και μετά θα πάρη τον γαμπρό και ο χορός γεμίζει την εκκλησία.

Μέσα την στεφάνωση, η συντέκνισσα ρίχνει το στεφανοπάνι (ύφασμα συνήθως μαλλινο) στους ώμους τού γαμπρού και της νύφης και τους φαίνουν όλοι με μαράδες, γύρι γιά σταμάδες. Θά φιλήσουν τό στέφανα πρώτα ο πατέρας, η μητέρα, τ' αδέλφια και κατόπι οι συγγενείς και όλοι οι δικοί. Αδελφή η συγγενής του γαμπρού βαστά την νύφη και αύτη σηκώνεται στο τσαι του γαμπρού και βγαίνουν έξω από την εκκλησία. Έκπορος πηγαίνει σιγά-σιγά η πομπή και πίσω ο γαμπρός με την νύφη, τον κουμπάρο και όλους τους καλεσμένους τους.

Οι συγγενείς του γαμπρού είνε όλοχαροι που πήραν την νύφη και λέγουν στους λεγομένους της νύφης:

Νκι, πήραμε, νκί πήραμε νυφίτσα στελι-
άντε και ἀφίσαμε κατοδιά (γατακιά) τά-
ηλλίκιωμένα.

Οι γονείς, τ' αδέλφια, οι συγγενείς και καλεσμένοι της νύφης πραγίουν από σπίτι της νύφης και έκει χωρίς χαρδιά προσπαθούν να διασκεδάσουν.

Τον γαμπρό και την νύφη ρίνουν από τα σπίτια με ρύζι και λεβάντες.

Όταν φθάσουν στού γαμπρού το σπίτι η νύφη θα σταθή έξω από την πόρτα με το πλάϊ. Ο γαμπρός θα άνεβή έπανω στο σπίτι και από το παράθυρο θά ρίξη ρόδα και φλουρί. Κι κατεβή να την πάρη από το χέρι και θα σταθή πάλι της.

Μια ηλικιωμένη συγγενής του γαμπρού θά δώση στη νύφη ένα μπουκάλι κρασί και θα της πή να το δώση κατω στις μασχάλες της. Δεν πρεπει η νύφη μια δεμβή κάτση και α' έχουν πιστεψή η ένα, ο γαμπρός και η νύφη θα τε κάτσουν και θα τους αρ.πάσουν. Αλλοι ανεβοκατεβαίνουν και χορεύουν. Βαστούν γυναίκα αρκ γυρνα εναν-ένα στεφάνι της νύφης και τα βαστά με τα δυο της χέρια, ως που να καθίσουν και έστερα η ίδια η γυναίκα θά τα πάρη και θα τα φανε στο τραπέζι το βράδυ.

Στο απόγευμα βάζουν μια προμάδι άσπρη κ' έπανο μπαίνει και ένα. Ο γαμπρός κ' η νύφη θά τα κατήσουν και θα μπούν στο σπίτι. Την άσπρη προμάδι την βάζουν για να χερασουν και να γίνουν ετ μαλλιά των άσπρα σαν την προμάδι, το χρώμα και το γνώμι γιά νε έρουν την εύσημα στο σπίτι τους.

Έκει στην πόρτα η θία γυναίκα έχει έτοιμο κάφτο και βάζει τρία σπίτι στού γαμπρού και έχει σοβάς νύφης και όρισμενοί να μη τα φάνε, παρά η νύφη να τα βγάλη από το σπόμα της και να τα βάλη στού γαμπρού το στόμα και ο γαμπρός της νύφης, για να καλοπερούν και μη έρουν χωρισμούς.

Ἀνοίχτε πόρτα τοῦ γαμπροῦ, πόρτα της
νά μπ' ὁ γαμπρός μέ τσάχνια κ' ἡ νύφη μέ
[μαυροβασιλίσσης
[κνίτακτα.

Ο γαμπρός πηγαίνει την νύφη στην κάλη κάμαρα οπου θα σταθούν με τις γυναίκες και ο γαμπρος έξω με τους άνδρες. Ένα άγορι θα βαλη τότε ένα μουρό στην αγκαλιά της νύφης. Η νύφη θά βγαλη από τον κόρφο της ένα μεταξωτό μαντηλι και θά το δώση στο παιδί. Υστερα θά το βαλη στού γαμπρού την αγκαλιά και αύτος θά τού δώση χαμπάς.

Αμφό χερασθούν, θά χορεύσουν τον χορο της νύφης. Η συντέκνισσα, θα σηκωση την νύφη κ' έπειτα με τα μάτια κατεβασμενα θα σύρη τον χορό και θά πιάσουν τα κορίτσια. Τότε ο τραγουδιστής τραγουδεί:

Χόρευε χαϊδεμένη μου, μαλαματένια βούλα
νά σέ χαρῇ ἡ μανοῦλα σου, πού σ' ἔχει με-
[νχουλιά

Νύφη μου καλορίζικη, νύφη μου νά γερασῃς,
νύφη μου μέ τον νέο σου ὁρκίζε νά περάσῃς.

Υστερα σηκώνονται τα παληκάρια και σέρνει ο γαμπρός το χορό.

Λεβέντικα σέρνεις, μάτια μου,
λεβέντικα χορεύεις
λεβέντικη πατεῖς στή γῆ
καί κορτιάχτο δέν σέρνεις.

Μιλιά απο τα δίστιχα αύτα όμοια σχεδόν λέγονται και στην Μάνινα.

Ο χορός εξακολουθεί έως το βράδυ, οπότε φεύγουν οί καλεσμένοι γιά νά έλθουν την νύχτα από τραπέζι. Δυο-τρία παλληκάρια και τέσσερις πέντε γυναίκες με τα παιγνίδια έμπρος θά προπαλίσουν τον συντεκνο και την συντέκνισσα στό φαγί. Ένας παλληκάρι βαστά μπουκάλι κρασί και χαρνά όσιον δη στο δρόμο. Σημειονν όλοι το μπουκάλι, πίνουν και εύχονται γιά τον, νεοπαντρεμένους:

«Νά ζήστε νά γεράστε στερεγημένοι'.»

Στο τραπέζι θά έχουν πολλά φαγιά, πού τά μαγειρεύσαν συγγενείς γυναίκες: Ομελέτα κοκκινιστή, κρεας με τις πατάτες, χρεας με τα δαμάσκηνα ή με τα σκεινα, πιλάφι και άλλα. Η συντέκνισσα θά φάγη έξοχα με τις καλεσμένες και η νύφη θα κάτσει στο μπντέρι και ο συντέκνος με τούς καλεσμένες του θά τρώνε σε άλλη κάμαρα. Ο γαμβρός θα κάθεται έτσιης στά πιάτερ, χωρίς να τρώγη. Όταν η συντέκνισσα πή κρασί η νύφη σμώνεται από πόλι και όταν πή ο συντέκνος, ο γαμπρός θα σταθή στο ένα πόδι. Αφού φάνε, η συντέκνισσα με τον σύντεκνο θά χορεύουν την νύφη:

Συντέκνισσα πού στεφάνωσες κι ἔβαλες στε-
[φάνι,
Νά σ' ἀξίωσ ὁ Θεός νά βαλῆς καί τό λαδί,
Νά ζῆς' ἡ νύφη κι' ὁ γαμπρός νά ζῆσῃ κι' ὁ
[κουμπαρος
Νά ζήσουν οἱ σωμπέρσει νά κάμουν κι' ἀλ-
[λους γάμους.

Η νύφη θά χεράση την συντέκνισσα γλυκό και αύτη θά ρίξη μέσα στό δίσκο το εξνισμα· το δίσκο της και του συντέκνου. Η λέξη είνε αρχαία ελληνική σημαίνουσα δώρον (βλ. Ιλιάς Ζ 218). Και εις τους Βυζαντινούς ήτο γνωστή, ως αναφέρει ο Βυζάντιος εις την Κωνσταντινούπολιν (Τόμος Γ, σελ. 163-4). Η νύφη ρίχνει όχι μόνον το δικό της ξένισμα, μα και τού συντέκνου. Θάναι φλουρί εικοσιπενταρικο, η μεγαλύτερο η μεγαλύτερο.

Ἠλάβ' ὁ τίμιος κεντρί καί βλογημένη δόρε
νά σπεῖρ τε γεσπρικέ με τήν γρυσιά την βίδλα.

Όταν φύγουν οι καλεσμένοι, θα φάγουν ο γαμπρός, η νύφη, τα πεθερικά και οι στενοί φιλοι.

***

Ξεντύτια από τή χαρά.—Εάν η τρίτη ημέρα της Κυριακής τύχη να είνε φύση, ο γαμπρός δεν κοιμάται με την νύφη και τότε η νύφη θα κοιμηθή μαζί με την θεία ή μάν ηλικιωμένην συγγενή του γαμπρού. Το πρωί η νύφη θα ρίξη νερο να πλυθή ο γαμπρός, ο πεθερός, η πεθερά, ο αφέντης (ο μεγάλος αδελφός).

Ο γαμπρός θά βγή την Δευτέραν ή την Τετάρτην και θα πάη στό σπίτι της μητέρας της νύφης και τού πατέρα νά φιλήση το χέρι των. Ύστερα θά πάρη στην αγορά να αγοράση μαι κάτινη σούστα, ένα αδράκι και ένα σκαμνάκι βαμβάκι και θά τα δώση στη νύφη. Λέγη τότε πηγαίνει στις τρείς πόρτες του σπιτιού και κάμνει από πόρτα τρείς κλοτσιές ίσα με το μπόϊ της και δίνει την χάρι μια από σιράντα κόμπους και τις βάζει στο άσπο μερος από τα σκοτσιά της και τον χαρό που θα πεθάνη της το βάζουν μαζυ της γιά νε μαρεγουρη στον άλλο κοσμο ότι έγινε νύφη.

Το μεσημέρι θά γίνη τραπέζι στο σπίτι της νύφης. Θά φάγουν τα πεθερικά, ο γαμπρός, η κουμπαρα, οι φίλοι, οι συγγενείς και άπο της νύφης το σόϊ. Μετά το μεσημέρι η νύφη θα δώση το πηοχοταμπρο στον πεθερό, στην πεθερά, τον συντεκνο την συντεκνισσα θα στείλη μανδηλάκια σε όσους την έδωσαν σπίτι, μανηλι, κάλτσες ή και σκεπάσμα ανάλογος με το πόσο μεγάλο ήταν το ρίζιο.

Την όγδοη μερα μετά το γάμο, η νύφη το πρωί θα πάη σπίς μητέρας της το σπιτι. Έκεί το μεσημέρι θα γίνη «γλιο τράπεζι» θα φάγη ο γαμπρός η νύφη, ο πεθερός, η πεθερά, ο αδελφός, οι κουνιάδοι και οι κουνιάδες και ο βράδυ αφού σκοτεινιάση θα πανε στο σπίτι τους.

Το Σάββατο, στις δεκατέσσερις, η κουμπαρα θα πάρη την νύφη από σπίτι της να λουσθή. Το πρώτο λουσιο της νεόνυμφης δεν ρίχνει τα νύφη στο δίσκο της σπίτι. Ο κουμπαρος το βράδυ θα μείνη τον γαμπρό, έχει το βράδυ θά φανε και έχει θα κοιμηθούν. Η συντέκνισσα από βράδυς θά φανούν τις γειτονισσες, συγγενείς και φιλενάδες να έλθουν το πρωί την Κυριακή για να κατεβάσουν την νύφη στην εκκλησία. Τις νυφικες λαμπάδες στέλνουν από βραδυς και θα φυσν μαζύ με το Άγια. Μετά την λειτουργία θα διαβασθή η παραίνησις της νύφης. Ο πατέρας θά ανηγουσεφη πρώτα τον γαμπρό και την νύφη, τα πεθερικά και όλους τους καλεσμένους της χαράς. Η νύφη θά δώση στην παρακλησι μια ή μισή λίρα.

Η κομπάρα θά πάρη την νύφη και όλες τις προσκαλεσμένες στο σπίτι της. Περνόντας από βρύσι η νύφη θα γεμίσουν, θά ρίξη δηλαδή μέσα στη γούβα παράδες και τα παιδιά, που το ξέρουν, λαμπαδάκια και τους πέρνουν.

Όλοι θα κερασθούν και θα φύγουν, θα μείνη μόνον ο γαμπρός και η νύφη γιά να φάγουν το μεσημέρι.

Τα παλαιότερα χρόνια επί σουλτάνα μέρος δεν άφηναν την νύφη να βγή έξω από το σπίτι και στις 40 την πήγαινε στην εκκλησία. Έλεγαν τότε η νύφη είνε σαν την λαχούδα και όπου πατήση σαμαράτσι νύφη χορτάρι δεν φυτρονει. Η νύφη από σεβασμό δεν μιλούσε έμπρος στον πεθερό και την πεθερά και τον άνδρα της. Ποτέ έμπρος σε ξένους δεν έλεγε τον άνδρα της με το όνομά του. Έλεγεν «ο δικός μου». Αργότερα όταν αποκτούσε παιδί, έλεγεν «ο πατέρας μας» και όταν τον φώναζε έλεγε: «Βλε λεγώ» ή «τού είσαι μπαμπά».